

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Chandrakasem Rajabhat University

จันทรีกระจ่างฟ้า
จิตอาสาช่วยประสิทธิ์ในวัย 80
วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ ประจําวันที่ ๘๖ - ๙๒ ในวัย ๒๕๖๐

สงกรานต์
สืบสานประเพณีไทย

สารจากผู้บริหาร

สวัสดิ์ท่านคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาทุกท่าน

ประเพณีสงกรานต์นั้น ถือเป็นประเพณีที่ชาวไทยให้ความสำคัญ ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่ครั้งโบราณกาล ประชาชนชาวไทยจะให้ความสำคัญกับเทศกาลสงกรานต์ค่อนข้างมาก เทศกาลสงกรานต์ไม่ใช่เพียงแค่การเล่นสาดน้ำสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังแฝงความสำคัญที่มากกว่านั้น กล่าวคือ วันที่ ๑๓ เมษายนของทุก ๆ ปี นอกจากจะถือเป็นวันปีใหม่ของไทยแล้ว รัฐบาลยังได้กำหนดให้เป็นวันผู้สูงอายุ และวันที่ ๑๔ เมษายน เป็นวันครอบครัว โดยกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการ เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ต่างจังหวัดได้เดินทางกลับภูมิลำเนา เพื่อรดน้ำขอพร ผู้หลักผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือเพื่อเป็นสิริมงคล ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวอีกด้วย

ขออาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก และพระบารมีของพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีทุกพระองค์ ตลอดจนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในรั้วมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้โปรดบันดาลให้ทุกท่าน ประสบแต่ความสุขความโชคดี มีแต่ความเจริญรุ่งเรืองสุขภาพแข็งแรง และขอให้การเดินทางของทุกท่านในเทศกาลสงกรานต์นี้ เป็นไปโดยสวัสดิภาพปลอดภัยทุกท่าน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ไชยสุกรากุล
อธิการบดี

สงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ไทย

“วันสงกรานต์”...นอกจากจะเป็นประเพณีไทยที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานแล้ว ยังเป็นวันหยุดยาวให้ทุกคนได้พักผ่อนประจำปี และยังเป็นวันที่ครอบครัวจะได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตาทือเป็นวันรวมตัวของญาติพี่น้อง ซึ่งก็มักจะนิยมไปทำกิจกรรมทางศาสนา เข้าวัดทำบุญ มีการละเล่นสาดน้ำ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เราจะรวบรวมประวัติวันสงกรานต์ ความเป็นมา กิจกรรมที่นิยมทำกันในวันสงกรานต์มาให้ได้ทราบกันแบบละเอียดเลยคะ

คำว่า “สงกรานต์” มาจากภาษาสันสกฤตว่า “ส-กราน” ซึ่งแปลว่า ก้าวขึ้น อย่างขึ้น หรือย้ายขึ้น โดยมีนัยความหมายว่าการเข้าสู่ศักราชราศีใหม่ หรือวันขึ้นปีใหม่ นั่นเอง โดยเทศกาลสงกรานต์ นั้นเป็นประเพณีที่มีความเก่าแก่และคนไทยสืบทอดกันมาแต่โบราณคู่กับประเพณีตรุษจีนกันเลยทีเดียว จึงได้มีการรวมเรียกกันว่า “ประเพณีตรุษสงกรานต์” ซึ่งแปลว่าการส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ นั่นเอง

ในสมัยโบราณ คนไทยถือว่า วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือนอ้าย ซึ่งจะตรงในช่วงเดือน พฤศจิกายนหรือธันวาคม ให้เป็นวันขึ้นปีใหม่ แต่ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้มีการเปลี่ยนให้วันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่ จนต่อมาในสมัยยุค จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้เปลี่ยนวันปีใหม่ให้เป็นวันสากล คือ วันที่ ๑ มกราคม แต่ถึงอย่างไร คนโบราณก็ยังคงคุ้นเคยกับวันปีใหม่ไทยในเดือนเมษายน จึงได้กำหนดให้วันที่ ๑๓ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่ไทยร่วมด้วย

นางสงกรานต์ ในโบราณมีการกำหนดไว้ถึง ๗ นางด้วยกัน ซึ่งแต่ละนางก็จะมีคามหมาย คำทำนายที่ต่างกันอย่างออกไป โดยทั้ง ๗ นางสงกรานต์ จะประกอบไปด้วย ๑. นางทุงษะเทวี ๒. นางรากษเทวี ๓.นางโคราคเทวี ๔. นางกิริณีเทวี ๕. นางมณฑาทเทวี ๖. นางกิมิทาเทวี ๗. นางมโหธรเทวี

สำหรับนางสงกรานต์ปี ๒๕๖๑ ทรงนามว่า “นางมโหธรเทวี” ทรงพาหุรัดทัดดอกสามหาว (ผักตบชวา) อาภรณ์แก้วนิลรัตน์ ภัษาหารเนื้อทราย หัตถ์ขวาทรงจักร หัตถ์ซ้ายทรงตรีศูล เสด็จยืนมาเหนือหลังนงคุง เป็นพาหนะ เฝยคำทำนายปีนี้... น้ำจะน้อย แต่ข้าวปลาอาหารอุดมสมบูรณ์

กระทรวงวัฒนธรรม ประกาศ วันมหาสงกรานต์ ปีพุทธศักราช ๒๕๖๑ ตรงกับ วันเสาร์ที่ ๑๔ เมษายน แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๕ ปิจอ เวลา ๐๘ นาฬิกา ๕๖ นาที ๕๗ วินาที ปิจอ (ผีเสื้อผู้หญิง ธาตุดิน) สัมฤทธิศก จุลศักราช ๑๓๘๐ ทางจันทรคติเป็นอภิมมาส ทางสุริยคติเป็นปกติสุรทิน

สำหรับนางสงกรานต์ปี ๒๕๖๑ ทรงนามว่า “นางมโหธรเทวี” ทรงพาหุรัดทัดดอกสามหาว (ผักตบชวา) อาภรณ์แก้วนิลรัตน์ ภัษาหารเนื้อทราย หัตถ์ขวาทรงจักร หัตถ์ซ้ายทรงตรีศูล เสด็จยืนมาเหนือหลังนงคุง เป็นพาหนะ เฝยคำทำนายปีนี้... น้ำจะน้อย แต่ข้าวปลาอาหารอุดมสมบูรณ์

กิจกรรมในวันสงกรานต์

ทำบุญตักบาตร วันมหาสงกรานต์ ไปทำบุญตักบาตรและเลี้ยงพระประจำหมู่บ้านของตน ก่อพระเจดีย์ทราย ถือว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่จะให้ชาวบ้านมีความสามัคคี กรมเกลียวสร้างน้ำ รดน้ำ และเล่นน้ำ การสร้างพระพุทธรูป มีดอกไม้ ธูปเทียน ไปบูชา แล้วเอาน้ำอบไปประพรมที่องค์พระ ทำเป็นสังเขปพอเป็นพิธีว่าได้แสดงความเคารพบูชาและสร้างน้ำท่านในวันขึ้นปีใหม่แล้ว นอกจากนี้ยังมีการ รดน้ำญาติผู้ใหญ่ หรือผู้ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือ เพื่อขอศีลขอพรตามประเพณี

เทพีสงกรานต์ ร่วมสืบ

ก้าวเข้าสู่ประเพณีสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ไทย ซึ่งถือเป็นประเพณีที่ชาวไทยทุกคนต่างรอคอย ที่จะได้พบปะ สังสรรค์กันในครอบครัว และร่วมกันสืบสานศิลปวัฒนธรรมของไทยให้คงอยู่คู่ชาวไทยไปช้านาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยมาอย่างต่อเนื่อง และในปีนี้ได้จัดงานสงกรานต์ สืบสานประเพณีไทย ประจำปี ๒๕๖๑ ขึ้น เพื่ออนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมไทย อีกทั้งสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่ชาวจันทรเกษม ทั้งนี้ได้มีการจัดประกวดเทพีสงกรานต์ ๒ ประเภท ได้แก่ บุคลากร และนักศึกษาชั้น ซึ่งผลการประกวดได้ออกมาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

สัปดาห์นี้เราจะมาพูดคุยกับ ๒ สาวที่ได้รับตำแหน่งเทพีสงกรานต์ครั้งนี้กันค่ะกับ ดร.รัชณี ปุณโณทก หรืออาจารย์เก๋ สาขาวิชาการเงินการธนาคาร คณะวิทยาการจัดการ และนางสาวนันทกาญจน์ สุทธิธำกูร หรือน้องพลอย นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์

Q : รู้สึกอย่างไรที่ได้รับรางวัลชนะเลิศเทพีสงกรานต์ครั้งนี้ ได้มีการเตรียมตัวมาอย่างน้อยแค่ไหนคะ

อาจารย์เก๋ : ดีใจและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับรางวัลชนะเลิศเทพีสงกรานต์ในปีนี้จะ เพราะมีการเตรียมตัวกับการประกวดในครั้งนี้มาบ้างค่ะ เช่น เรื่องชุด สีที่ใช้สีส้มเป็นสีของคณะฯ ค่ะ ส่วนเข็มกลัดที่ติดเสื้อรูปนกยูงก็สื่อความหมายถึงนางสงกรานต์ปีนี้เป็นนางมโหธรเทวีเสด็จขึ้นมาเหนือหลังนกยูง เป็นพาหนะจึงติดเข็มกลัดเป็นรูปนกยูงค่ะ

น้องพลอย : ดีใจมากค่ะ และตกใจด้วยค่ะที่ได้รับรางวัลจากการประกวดครั้งนี้ เพราะมีเวลาในการเตรียมเข้าร่วมเพียงไม่กี่วัน แต่การเข้าร่วมการประกวดครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการเปิดประสบการณ์ใหม่ ให้กับตัวของหนูเอง และยังเป็น การร่วมกันรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยอีกด้วยค่ะ

Q : การประกวดเวทีนี้ ให้อะไรกับตนเองบ้าง และสามารถนำมาปรับใช้ในด้านใดบ้าง

อาจารย์เก๋ : การประกวดเวทีนี้ได้เกิดการกระตุ้นเตือนกับตนเอง ในด้านการสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีไทย และยังสามารถนำมาปรับใช้ในเรื่องของประเพณีวัฒนธรรมได้อีก เช่น การระลึกถึงญาติผู้ใหญ่ที่เราจะไปขอพรและรดน้ำคำหัวหน้าเพื่อเป็นสิริมงคล

น้องพลอย : การประกวดเวทีนี้ให้ความตื่นเต้นมาก ๆ เลยค่ะ และยังได้ฝึกทักษะไหวพริบในการตอบคำถามด้วย รวมทั้งได้คำแนะนำดี ๆ จากท่านคณะกรรมการทุก ๆ ท่าน จึงรู้สึกภูมิใจเป็นอย่างมากเลยคะ

Q : อยากให้พูดถึงวันสงกรานต์กับคนไทย ในมุมมองของผู้รับรางวัลเป็นอย่างไร

อาจารย์เก๋ : สำหรับวันสงกรานต์กับคนไทยถือว่าเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนานจนกลายเป็นเอกลักษณ์ในการประพฤติปฏิบัติตน และมีความสำคัญต่อสังคมจนถึงอิทธิพลต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ประเพณีนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของคนไทย จึงควรอนุรักษ์ประเพณีที่ดังามนี้สืบต่อตลอดไปค่ะ

น้องพลอย : คนไทยให้ความสำคัญกับวันสงกรานต์มากเพราะว่ามันเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทย บางครอบครัวก็ได้กลับมาเจอกัน ได้ร่วมกันไปทำบุญ

Q : การละเล่นสงกรานต์ในปัจจุบัน อาจมีเรื่องของความรุนแรง ละเมิดสิทธิ การละเล่นที่ถูกต้องนั้นควรทำอย่างไร หรือจะแนะนำอย่างไร

อาจารย์เก๋ : การละเล่นสงกรานต์ในปัจจุบันอาจมีเรื่องของความรุนแรงละเมิดสิทธิ์ ดังนั้น การละเล่นสงกรานต์ที่ถูก

สืบสานประเพณีไทย

ต้องและสนุกสนานต้องเล่นแบบสนุกสร้างสรรค์ไม่เบียดเบียน ทรัพยากรธรรมชาติ โดยวิธีการเล่นสงกรานต์แบบประหยัดน้ำ ง่าย ๆ ที่อยากจะขอแนะนำคือ ๑) การพรมน้ำแบบพองามเพื่อสืบสาน วิถีแบบไทยไทยเพราะไม่เปลืองน้ำ ๒) รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ นอกจาก เราจะได้รับพรจากผู้ใหญ่แล้วยังเป็นกิจกรรมไม่เปลืองน้ำ เพราะรด แค่เบา ๆ พอประมาณ ๓) สาดน้ำกันเบา ๆ ใช้ขันเล็ก ๆ ก็ประหยัด น้ำไปอีกแบบหนึ่ง

น้องพลอย : วันสงกรานต์แต่ละปีมันก็จะมีเหตุการณ์ต่าง ๆ นา ๆ ส่วนใหญ่ที่เห็นตามข่าวนะคะว่ามีการทะเลาะกันบ้าง หรือแม้กระทั่ง ถึงการเสียชีวิต เพราะเกิดจากการทะเลาะวิวาทและขาดสติ อยากให้ เล่นกันแต่พอดีให้อภัยซึ่งกันและกัน เพียงเท่านั้นก็จะปลอดภัยในวัน สงกรานต์แล้วค่ะ

Q : คิดว่าเราจะมีวิธีรักษาสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างไร
อาจารย์เก้ : วิธีที่จะรักษาสืบสานวัฒนธรรมไทยสามารถทำได้ โดยการอนุรักษ์ โดยการปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระ และความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและ วัฒนธรรม โดยการให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์กับ ประเพณีที่ดั้งเดิม

น้องพลอย : ในส่วนตัวจะมีการรณรงค์ให้มีการรดน้ำดำหัวขอพร จากผู้หลักผู้ใหญ่ และรวมตัวกันในครอบครัว เข้าวัดทำบุญ และก่อ เเจดีย์ทราย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนไทยมาแต่ช้านานค่ะ

Q : ในตอนนี้แต่ละภาคส่วนมีการรณรงค์ใส่ผ้าไทย มีความเห็น อย่างไรเกี่ยวกับกรณีนี้ และร่วมรณรงค์การแต่งกายด้วยผ้าไทย อย่างไร

อาจารย์เก้ : การร่วมรณรงค์การแต่งกายด้วยผ้าไทยแต่ละภาค ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีมากซึ่งผ้าไทยในแต่ละภาคจะมีเอกลักษณ์ของภาค นั้น ๆ ซึ่งทำให้ภูมิปัญญาของผ้าไทยในแต่ละภาคจะได้ไม่สูญหายโดย เฉพาะลายผ้าโบราณ ซึ่งการรณรงค์ใส่ผ้าไทยนี้ถือว่าการปลูก กระแสให้คนไทยหันมานิยมผ้าไทยอีกด้วย

น้องพลอย : เป็นโครงการที่ดีค่ะ ซึ่งเป็นโครงการที่ทำให้คนได้ร่วมกัน อนุรักษ์เกี่ยวกับการแต่งกายและได้รู้จักกับชุดได้ เชิญชวนให้มีการจัด กิจกรรมการประกวดแต่งชุดไทย

Q : ในเรื่องของการสนับสนุนกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของ มหาวิทยาลัยนั้นเป็นอย่างไร และต้องการให้นำเสนอออกมาใน รูปแบบใด ในมุมมองของผู้รับรางวัล

อาจารย์เก้ : การสนับสนุนกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของ

มหาวิทยาลัยถือว่าเป็นสิ่งที่สมควรทำสืบต่อไปอย่างต่อเนื่องเพื่อ คงไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมอันทรงคุณค่ายิ่งนี้ โดยอาจมีการ จำลองการก่อพระเจดีย์ทรายซึ่งอยู่ในประเพณีสงกรานต์เข้ามาร่วม ด้วยก็ดีค่ะ เพื่อที่จะได้ไม่ลืมเลือนประเพณีนี้กันคะ

น้องพลอย : ในเรื่องของการสนับสนุนพลอยต้องขอขอบคุณทาง มหาวิทยาลัยที่ได้จัดกิจกรรมดี ๆ แบบนี้ค่ะ อยากให้มีการจัดกิจกรรม ดี ๆ แบบนี้ให้กับน้อง ๆ รุ่นต่อไปคะ

นอกจากนี้ ยังมีการประกวดการแต่งกายด้วยผ้าไทย ซึ่งมีผู้เข้า ร่วมงานแต่งกายด้วยผ้าไทยกันมาอย่างครึกครื้น และผู้ที่ได้รับรางวัล แต่งกายด้วยผ้าไทย สุภาพบุรุษ ได้แก่ นายนิวัฒน์ สนสกุล กองกลาง สำนักงานอธิการบดี ด้านสุภาพสตรี ได้แก่ ดร.จิตตานันท์ สิทธิสาร รองคณบดีฝ่ายบริหาร บัณฑิตวิทยาลัย สำหรับประเภทที่มนั้น ได้แก่ สำนักประกันคุณภาพการศึกษา

ประเพณี วัฒนธรรมไทย ถือเป็นมรดกของชาติ ที่คนไทย ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญ รักและหวงแหน เช่นเดียวกับ “ชาวจันทร์เกษม” ที่ร่วมกันสืบสานวัฒนธรรมของชาติ ผ่านกิจกรรม ประเพณีให้คงอยู่กับชาติไทยไปอีกยาวนาน

สงกรานต์

ตัด สีสานประเพณีไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Chandrakasem Rajabhat University

สงกรานต์ สืบสานประเพณีไทย

จดหมายข่าวประชาสัมพันธ์

จันทร์กระจ่างฟ้า

ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๓๒ ประจำวันที่ ๑๖ - ๒๙ เมษายน ๒๕๖๑

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ ๑/๒๕๓๕
ปทฟ.จันทรเกษม

